

EUGENIJUS DANILEVIČIUS

Vytauto Didžiojo universitetas

MOKYTOJO PAŠAUKIMAS – MEILĖS DIALOGO ĮBŪTINIMAS

The Teaching Vocation – the Implementation of Love Dialog

SUMMARY

The paper speaks of the significance of the theological aspect of the teaching vocation, presents the problem of the lack of the value of love dialog, and designs the reduction strategy for this problem. The research discovers a new competency of the development of love dialog. The paper theoretically grounds the significance of this competency and practically recommends it for incorporation in professional standards. For the development of love dialog competency, qualification centers for pedagogues. are recommended According to this module, higher schools would prepare teachers who are able to teach a special subject according to the love dialog competency. The main conclusions of this theoretical research are given in the end of this paper.

SANTRAUKA

Straipsnyje teoriškai pagrindžiama mokytojo pašaukimo teologinio aspekto svarba, pristatomas mokytojų meilės dialogo kūrimo kompetencijos svarbos neįvertinimo problemišnis medis ir numatomi šios problemos mažinimo būdai. Atrasta nauja meilės dialogo kūrimo kompetencija, kuri priskiriama bendrosioms kompetencijoms. Teoriškai pagrįstas šios kompetencijos reikalingumas, taip pat siūloma įtraukti ją į Pedagogų rengimo standartus. Rekomenduojama į pedagogų rengimo ir mokytojų profesinio tobulinimo programų mokymo turinį įdiegti papildomas meilės dialogo kultūrą puoselėjančias priemones ir tuo padėti mokytojams (dėstytojams) įgyti meilės dialogo kūrimo kompetenciją. Straipsnio pabaigoje pateiktos teoriškai pagrįstos šio tyrimo išvados.

ĮVADAS

Tradiciškai mokytojams keliami kilnių, universalių, nenykstančių vertybių – gėrio, tiesos, grožio, etoso, pašaukimo,

atsakomybės ir kt. – puoselėjimo uždaviniai, kurių vykdymas kuria palankią ugdymui aplinką. Tačiau šiuolaikinėje

RAKTAŽODŽIAI: mokytojo pašaukimas, meilės dialogas, meilės dialogo įbūtinimas.

KEY WORDS: the teacher vocation; the love dialog, the love dialog implementation.

visuomenėje įsigalinti vartojimo filosofija, moralinis reliatyvizmas ir religinis sinkretizmas kuria prieštaravimus bei sudėtingą situaciją ir edukacinėje srityje. Pliuralistinėje visuomenėje raginama atsisakyti daugelio tradicinės moralės normų ir siekiama pašalinti jas iš gyvenimo praktikos. Tokia visuomenė, kurioje nesivadovaujama jokiais visuotinai pripažįstamomis, universaliomis žmonių elgesio ir veikimo normomis, siekia priimti įvairias tarpusavyje konkuruojančias arba viena kitai prieštaraujančias normų sistemas. Ignoruojant vieningos teisingos moralės buvimą kartu atmetama galimybė išugdyti žmoguje pastovius moralinius principus ir moralaus elgesio kriterijus. Vakarų visuomenėse tokių permainų esmę sudaro atsitraukimas nuo religijos, kaip vertybių ir elgesio normų šaltinio. Teigiama, kad sakralinė, transcendentinė religija nesiderina su pažangos, proto, laisvės viešpatavimu, su visu tuo, kas po šiuolaikiškumo skraiste visiškai užvaldė Vakarų visuomenių intelektą. Vis dėlto atsitraukimas nuo Dievo, moralės krizė nereiškia jos mirties, tačiau šios permainos daro įtaką žmonių moralinei elgsenai. Didelė žmonių dalis išgyvena sunkų pasaulėžiūros ir moralinio elgesio kaitos laikotarpį. Tenka išgyventi įpareigojančios tradicinės moralės įtakos sumažėjimą ir naujos reliatyvios moralės atsiradimą.

Pliuralistinėje visuomenėje įsigalinti nuostatos augančiam ir bręstančiam žmogui kelia naujų iššūkių. Kadangi sutinkama daug pliuralistinių požiūrių ir daug reliatyvizmo, žmogui susiformuoja įsitikinimas, kad nesama pastoviu moralinių principų, kad daugelis mora-

linių sprendinių pasižymi laikiniu charakteriu ir yra padiktuoti tų sąlygų, kuriomis jis gyvena.

Žmogus yra bendruomeniška būtybė, turinti gyvybiškai svarbų poreikį bendrauti ir kurti kartu su kitais. E. Munjė teigia, kad „subjektas maitinasi ne saviimi (*autodigestion*), kad mes turime tik tai, ką duodame, arba tai, kam atsiduodame, kad negalime išsigelbėti patys vieni nei visuomeniškai, nei dvasiškai.“¹ Šių dienų informacinėje žinių visuomenėje pastebimas teisingo dialogo, suartinančio žmones, trūkumas, kontaktinis bendravimas su kitu vertinamas kaip prabanga². Komunikacinių priemonių naujovių (trumpųjų žinučių, elektroninio pašto ir pan.) naudojimas žmogišku požiūriu nepakeičia gyvo dialogo teikiamų gėrybių. Dialogo kultūros puoselėjimas tampa ypatinga mokytojų misija.

Reliatyvizmas moralinėje srityje daro įtaką ir edukaciniam mąstymui. Tai, kas ankstesnėse ugdomosiose didaktinėse programose buvo priimama kaip akivaizdu ir teisinga, tėvų ir mokytojų aprobuota, pliuralistinėje visuomenėje tampa diskutuotina ir kontroversiška. Europoje tai kyla iš filosofinės pasaulėžiūrinės revoliucijos: tradicinis krikščioniškas mokymas visuomenėje užleido lyderio pozicijas laisvojo vartotojiškumo filosofijai. Kartu pasikeitė daugumos žmonių pasaulėžiūra, vertybių hierarchija ir jų gyvenimo stilius. Popiežiškoji dvasinių pašaukimų globos draugija Europos socialinę bei kultūrinę situaciją apibūdina kaip daugiabriaunį prieštaravimą tarp galimybių, įvykių, pasiūlos pertekliaus ir tikslų, pasiūlymų bei planavimo stokos: „Be aiškios vertybių hierarchijos, viena šalia

kitos egzistuoja skirtingos ir tarpusavyje prieštaraujantios „vertybės“, visiškai nepanašūs aiškinimo ir vertinimo, orientavimosi ir elgsenos modeliai. Tokiomis aplinkybėmis sunku turėti vieningą pasaulio sampratą ar viziją, ir tai silpnina gebėjimą planuoti savo gyvenimą.“³

Šių problemų akivaizdoje mokytojui iškyla asmeninis iššūkis identifikuoti ir įbūtinti savo individualų profesinį pašaukimą gyvenant dviejų laisvių meilės dialogo⁴ ir nesekti šiuolaikinėje vartotojiškoje ir pragmatiškoje visuomenėje įsivyrąjančia tendencija atsieti savo profesinį pašaukimą nuo meilės tvarkos ir teologinio pašaukimo, kuris yra kiekvieno pašaukimo šaltinis, nes „Dievas, sukūręs žmogų iš meilės, pašaukė jį meilei, kuri yra pagrindinis ir įgimtas kiekvieno žmogaus pašaukimas“⁵. Benediktas XVI pažymi tiesioginį meilės dialogo ryšį su tiesa: „meilės dialogas pagal savo prigimtį sutvirtina ir apšviečia tiesos dialogą ...“⁶

Jonas Paulius II teigia: „Nepasitenkinimas, vyraujantis jaunų žmonių pasaulyje, rodo, jog ir naujosioms kartoms ramybės neduoda primygtiniai klausimai dėl gyvenimo prasmės; tai patvirtina, kad niekas ir nė vienas negali nuslopinti prasmės klausimo ir tiesos troškimo. Daugeliui tai yra tas laukas, kuriame ieškoma pašaukimo“⁷.

Būti aktyviu meilės liudytoju šeimos, darbo ir laisvalaikio srityse – tai Benedikto XVI kvietimas jaunam žmogui: „Plėtokite savo gebėjimus ne tik tam, kad taptumėte „pajėgesni konkuruoti“ ir „produktyvesni“, bet kad būtumėte „gailėstingosios meilės liudytojai“. Su profesiniu pasirengimu vienykite pastangas įgyti religinių žinių, naudingų jūsų misijai atsakingai vykdyti“⁸.

Šio straipsnio tyrimo objektas yra mokytojo pašaukimas, o tikslas – atskleisti mokytojo pašaukimo įbūtinimo per meilės dialogą svarbą profesinės veiklos įprasminimui.

Iškelti svarbiausi uždaviniai: teoriškai pagrįsti mokytojo pašaukimo teologinio aspekto svarbą, pristatyti meilės dialogo kūrimo kompetencijos svarbos neįvertinimo probleminę medį ir numatyti šios problemos mažinimo būdus.

Naudoti tyrimo metodai: pedagoginės, psichologinės, filosofinės ir teologinės mokslinės literatūros turinio analizė, informacijos sisteminimas ir struktūrinimas, problemų sprendimu pagrįstas mokymo(si) metodas.

Šio tyrimo metodologinį pagrindą sudaro *pašaukimų teologija* (Jonas Paulius II, Benediktas XVI, F. Ciardi, R. Dulskis ir kt.) ir *fenomenologinio dialogo filosofija* (M. Buber, E. Levin, F. Rosenzweig ir kt.).

1. MOKYTOJO PAŠAUKIMO PER MEILĖS DIALOGĄ ĮBŪTINIMO SVARBA PROFESINĖS VEIKLOS ĮPRASMINIMUI

Teologijoje išskiriama pagrindinė žmogaus pašaukimo kryptis – siekti tobulumo (šventumo): „Būkite tokie tobuli, kaip Jūsų dangišskasis Tėvas yra tobulas“ (Mt 5, 48). Pagrindinės sąlygos at-

pažinti ir realizuoti pašaukimą yra meilė ir laisvė: Jonas Paulius II pašaukimą apibūdina kaip „pašaukiančio Dievo meilės ir su meile atsiliepiančio žmogaus laisvės dialogo istorija.“⁹ Žmogus reali-

zuoja savo pašaukimą tik tada, kai myli, nes „*Dievas yra meilė*“ (1 Jn 4, 8). Kiekvieno pašaukimo esmė ir gyvenimo prasmės pilnatvė yra Meilė.

Asmens kilnumas kildinamas iš žmogaus sukūrimo pagal Dievo paveikslą ir panašumą (Pr 1, 27) fakto ir potencialaus gebėjimo priimti savo sprendimus vadovaujantis laisva valia. Kiekvienas pašaukimas yra unikalus, kadangi tai asmens laisvės klausimas, reikalaujantis ypatingai asmeniško atsakymo. A. Maceina teigia, kad iš esmės žmogus yra pašauktas laisvei ir tik joje žmogus atranda savo egzistencinę prasmę ir galimybę siekti savo pagrindinio pašaukimo – amžinybės¹⁰. Žmogaus pašaukimas amžinajam gyvenimui sustiprina pareigą panaudoti visus iš Kūrėjo gautus talentus ir gebėjimus bendrajam visuomenės gėriui. Suvokdamas asmens kilnumą ir įbūtinamas meilės dialogo, žmogus realizuoja iš asmens vidinio pasaulio kylantį fundamentalų poreikį per meilę dėka atrasti savo gyvenimo prasmę, kuri atitiktų objektyvų Dievo kvietimą būti tobuliems per meilę. Šį bendrą kvietimą kiekvienas žmogus yra kviečiamas interiorizuoti ir sukonkretinti pasirinkdamas pagrindinę gyvenimo kryptį bei identifikodamas savo asmeninį pašaukimą. Tai padeda ieškant atsakymų į fundamentalius egzistencinius klausimus: kaip pažinti save ir savo vietą istorijoje; kokia kryptimi lavinti savo asmenybę, kad būtų realizuoti saviraiškos ir siekio būti reikalingam kitiems poreikiai; koks gyvenimo tikslas ir prasmė; kaip identifiukuoti ir realizuoti savo išskirtinį ir ypatingą pašaukimą, susijusį su gyvenimo realybe bei egzistencine tikrove.

Pašaukimo identifikavimo ir realizavimo požiūriu svarbus kiekvienas žmo-

gaus gyvenimo tarpsnis: pradedant momentu, kai vaikas ima pažinti save ir savo galimybes materialioje aplinkoje, ieškoti meilės santykio su kitais žmonėmis, vėliau pradeda ieškoti gėrio ir blogio ištakų, intuityviai atranda transcendentinę realybę ir siekia jau sąmoningai dalyvauti meilės dialoge su Kūrėju, kuris yra kiekvieno pašaukimo Autorius. Kiekvienas žmogus jau nuo pradėjimo momento yra pašauktas į gyvenimą ir turi jam skirtą pašaukimą, nes Dievas pirmas kiekvieną žmogų pašaukia vardu (plg. Iz 43, 1; Jn 10, 3), Jis kviečia asmenį į meilės dialogą, kuriame būdamas žmogus gyventų prasmingą gyvenimą ir „apsčiai jo turėtų“ (Jn 10, 10).

A. Maceina išskiria du kiekvieną pašaukimą sąlygojančius veiksnius: žmogaus prigimtį ir asmens gyvenimą visuomenėje. Pirmasis veiksnys parengia žmogaus sugebėjimus dirbti tam tikrą darbą, antrasis išryškina tuos sugebėjimus, leidžia jiems pasireikšti ir kreipia juos tam tikra linkme¹¹.

V. E. Frankais, gyvenimo prasmės ieškojimo kontekste apibūdinamas individualaus pašaukimo unikalumą, pažymi, kad „Nereikėtų ieškoti abstrakčios gyvenimo prasmės. Kiekvienas turi savo ypatingą gyvenimo misiją, konkretų pašaukimą, kurį reikia įgyvendinti, todėl niekas negali jo pakeisti, niekas negali jo gyvenimo pakartoti. Taigi kiekvieno uždavinys toks pat unikalus, kaip galimybė jį įgyvendinti.“¹²

F. Ciardi atskleidžia pašaukimo prasmę: „tikroji pašaukimo prasmė atskleidžia šiame vaisingame meilės dialoge. *Pašaukimo prasmė yra pats meilės dialogas*“¹³.

Mokytojo pašaukimas – tai asmeninio buvimo dviejų laisvių meilės dialoge įbūtinimas tarpasmeninėje pedagoginėje ugdytojo ir ugdytinio sąveikoje. Mokytojo pašaukimas – tai meilės dialoge vykstantis „asmenybės polinkių, gebėjimų, profesinių interesų ir darbo pasaulio keliamų reikalavimų konsolidavimas.“¹⁴ Mokytojo pašaukimas – tai meilės dialogo inspirotas „Dievo kvietimas ir vidinis aksti-

nas profesine veikla iš meilės dovanoti save visuomenei bei siekis įprasmiti profesiją ir asmeninis profesinis kryptingumas, interesas ir motyvacija.“¹⁵ Buvimas meilės dialoge suteikia mokytojui altruistinės ir pasiaukojančios meilės, tarnavimo kitiems ir bendram gėriui, ateities kūrimo, prasmingo gyvenimo, asmeninio gyvenimo darnos su Dievo jam skirtu planu potyrius.

2. MEILĖS DIALOGO KŪRIMO KOMPETENCIJA IR JOS SVARBOS NEĮVERTINIMO PROBLEMA

Realizuojančio pašaukimą mokytojo darbo prasmė yra mokinių meilė, kuri padeda jam peržengti savo egoizmą, dovanoti save ir priimti kiekvieną ugdytinį. Žmonių meilė – tai vidinė, dvasinė žmogaus esmė, moralinis gėris, padedantis siekti tobulumo (šventumo). Vienas iš meilės mokiniams išraiškos būdų yra meilės dialogas, kuris reikalauja iš jo dalyvių atvirumo, jautrumo kitam asmeniui ir jo poreikiams, empatiško kito asmens priėmimo ir altruistinės mokytojo pozicijos. Vienas svarbiausių mokytojo tikslo segmentų yra kurti savo aplinkoje meilės dialogą, sudaryti mokiniui sąlygas laisvai ieškoti tiesos, mokytis spręsti problemas, palydėti jį prasmės ir pašaukimo paieškose. Šis segmentas reikalauja iš mokytojo turėti vidinį įsitikinimą dėl savo darbo prasmingumo, atsakomybės ir pareigos jausmą, moralinę drąsą gyventi tuo, ką tiki, siekį nuolat tobulėti bei visa tai sujungiančią į bendrą visumą žmonių meilę. A. Šerkšnas kviečia mokytojus būti sąmoningais ugdymo proceso dalyviais ir apibūdina mokytojo ir mokinio ugdomąją sąveiką kaip neišvengiamą: „Mokytojas – dvasinį pavidalą

formuojąs skulptorius-menininkas – turįs pakilti iki tokio sąmoningumo lygio, kuris jam padėtų suvokti tą paslaptinę dvasios srovę, kuri srovėna iš jo į mokinį. Mokiniai intuityviai ir labai giliai jaučia mokytojo nuostatas, jo asmenybės vertės jėgą, gėrįsi ir tiki mylimo mokytojo žodžiais. Taip asmenybė natūraliai, be kolizijų formuoja asmenybę.“¹⁶

Meilės dialogas – vienas iš svarbiausių metodų lavinti ir ugdyti tarpasmeninę komunikaciją. Ugdymas – tai komunikacijos procesas, tai ugdytojo ir ugdytinio sąveika, kurios sklandžiai eigai mokytojui reikalinga kompetencija kurti meilės dialogą bei teologinės-filosofinės žinios. Ši kompetencija stiprina abipusį tarpusavio pasitikėjimą, padeda ugdytinui oriai jaustis, tobulėti, taurina jo vystymąsi, sudaro sąlygas minčių, nuomonių ir ketinimų mainams, taip pat kuria pasitikėjimo atmosferą. Meilės dialogas tampa svarbiu edukaciniu veiksmu, kuris nuolat kintančiose ir dažniausiai iš anksto neprognozuojamose pedagoginėse situacijose užtikrina tiksliai bei adekvačią komunikacinę veiklą. Kompetencija kurti meilės dialogą gali būti priskiriama bendro-

sioms kompetencijoms, nes atitinka požymius, minimus jų apibrėžime: „*bendrosios kompetencijos* – tai ilgą laiką naudotinos žinios, gebėjimai, įgūdžiai, požiūriai ir vertybinės orientacijos, lemiančios visapusišką asmenybės ugdymąsi, jos profesinių lankstumą ir mobilumą.“¹⁷

Dialogas – tai dviejų asmenų pokalbis. D. M. Stančienė, J. Žilionis teigia, kad dialogo samprata, pasak dialogo filosofijos atstovo M. Buberio, yra paremta „asmeninio susitikimo su Dievu, su

Kitu, t. y. kreipimosi-sakymo aktu, kurio metu yra klausomasi ir išgirstama.“¹⁸ M. Buberis, siekdamas apibūdinti baigtinių subjektų ir objektų logiką, vartoja terminą „aš-daiktas“, o apibūdindamas begalybę grindžiamą santykį, terminą – „aš-tu“. Jis tvirtina, kad meilė yra ne jausmas, kai vienas subjektas trokšta kito, bet „aš-tu“ santykio kokybė, kuri atsiranda be intervencijos¹⁹.

L. Duoblienė pateikia dvi dialogo filosofijos sampratos šakas (1 pav.):

Racionalusis dialogas (sokratiškasis, pragmatiškas)	Fenomenologinis dialogas (pagal Buberio, Levino filosofiją)
<ul style="list-style-type: none"> • Racionalus supratimas • Veiksmo refleksija • Situacijos diagnozė • Problemų sprendimas • Prognozės • Veiksmas siekiant rezultatų • Argumentacija • Pažinimas ir moralumas 	<ul style="list-style-type: none"> • Egzistencinė suvoktis • Refleksija kaip veiksmas • Intuicija • Autentiškas kelio pasirinkimas • Pilnatvės išgyvenimas • Įsibūtinimas • Santykio steigtis • Estetinis ir etinis pažinimas

1 pav. Dialogo samprata²⁰

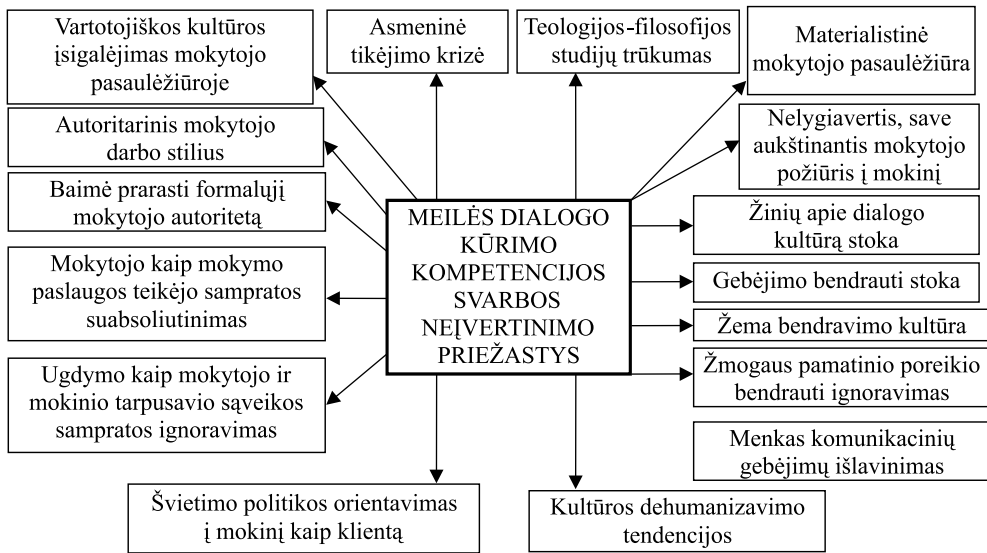
L. Duoblienė akcentuoja dialogo svarbą doriniam ugdymui ir suklasifikuoja šiuolaikinei fenomenologinio dialogo filosofijai būdingas vertybes: tai „atsigręžimas į *Kitą*, atsakomybė, dėmesingumas *Kitam*, rūpestis *Kitu*, empatija.“²¹ Vertinant šias dvi dialogo filosofijos sampratos šakas iš meilės dialogo įbūtinimo perspektyvos, galima daryti išvadą, kad jos viena kitą savitai papildo ir neprieštarauja meilės dialogo idėjai.

Kompetencija kurti meilės dialogą tampa dialogo kultūros sklaidos visuomenėje veiksniu ir skatina pagarbą žmogui bei jo orumui, turimų talentų ir gebėjimų atskleidimą, sutvirtina pagrįstą pasitikėjimą kitais visuomenės nariais,

lavina gebėjimus išsiaiškinti ir suvokti esmę bei kūrybiškai mąstyti.

Švietimo politikos, pedagogų rengimo ir mokyklų pedagoginės veiklos praktikoje kompetencija kurti meilės dialogą yra neįvertinta. Naudojant problemų sprendimu pagrįstą mokymo(si) metodą sudaromas šios situacijos probleminis medis, o jos priežastys pateiktos 2 pav.

Viena pagrindinių meilės priežasčių, dėl kurios neįvertinama kompetencijos kurti dialogą svarba, yra vyraujantis autoritarinis mokytojo darbo stilius. Autoritarinio sąveikos modelio įsigalėjimas kelia grėsmę bendravimo kokybei, nes mokytojo pareigos suteikia jam formalų autoritetą, kuris stereotipiškai tapa-

2 pav. Meilės dialogo kūrimo kompetencijos svarbos neįvertinimo priežastys

tinamas su valdžia, viršenybe prieš kitą ir galia. Tokia mokytojo turima formalus autoriteto samprata blokuoja tarpusavio meilės santykį, laisvo ugdytinių tobulėjimo galimybes ir primeta jiems sustingusį vaidmens laikymąsi. Tokiu atveju pedagoginėje situacijoje, kai mokinys pateikia visiškai skirtingą negu mokytojo ar kitų mokinių kurio nors reiškinio vertinimą ar kurios nors problemos sprendimą, jis sulaukia nepalankaus vertinimo, nes taip peržengia mokytojo nubrėžtas ribas ir pažeidžia nustatytą rutininę užsiėmimų tvarką.

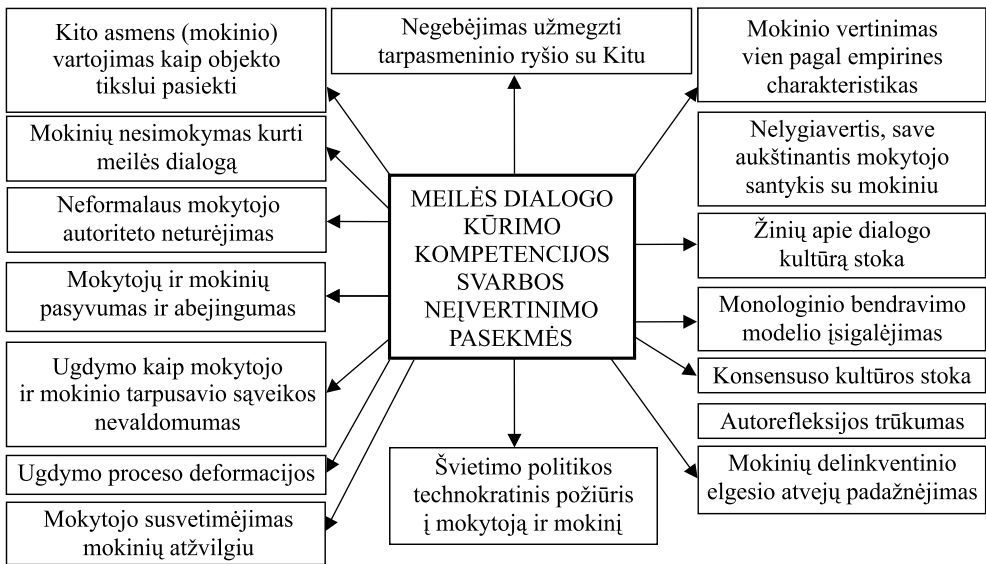
Kompetencijos kurti meilės dialogo svarbos neįvertinimo pasekmės pateiktos 3 pav.

Meilės dialogo kūrimas ir jo vedimas mokyklinėje aplinkoje dažnai susiduria su trukdžiais, kurie gali kilti dėl per menkos mokytojų komunikacinės kompetencijos ar bendravimo įgūdžių trūkumo, tradicinio žinių perdavimo būdo įsigalėjimo, per didelio mokymosi ver-

balizmo ir schematizmo, rutininių, neperžengiančių nustatytų rėmų, užsiėmimų. Šios kliūtys trukdo vystyti refleksiniam ir pozityvios kritikos gebėjimams, kurti mokyklos bendruomenei ir mažina jos aktyvumą. Nekuriančios meilės dialogo atmosferos mokyklos įveda mokinius į uždara, suplanuotą, redukuotą ir hierarchinius potvarkius pasaulį, nepalaiko jauno žmogaus siekio peržengti nusistovėjusius apribojimus ir nugalėti barjerus.

Nustačius pagrindines priežastis, dėl kurių neįvertinama kompetencijos kurti meilės dialogą svarba, ir šito padarinius, numatomi šios problemos mažinimo būdai:

1. Stiprinti mokytojų gebėjimą pažinti save ir kitą, bendravimo komunikacines kompetencijas, sąmoningumą, tikėjimo ir gyvenamos darną.
2. Į pedagogų rengimo programų mokymo turinį įtraukti daugiau teologinių, filosofinių ir psichologinių dalykų, taip pat įvesti privalomus ugdy-

3 pav. Meilės dialogo kūrimo kompetencijos svarbos neįvertinimo pasekmės

- mo filosofijos ir bendravimo psichologijos modulius.
3. Skleisti informaciją apie pašaukimų kultūros ir Meilės dialogo kūrimo bei palaikymo svarbą profesinės veiklos įprasminimui.
4. Mokyklose puoselėti meilės dialogą kuriant mokyklos bendruomenę, skatinant naudoti mokymosi bendradarbiaujant, refleksijos, komandinio, problemų sprendimo ir kitus aktyvius mokymosi metodus, mokyklinių užsiėmimų metu didinti dialoginių situacijų tarp mokytojo ir mokinio skaičių.
5. Stiprinti mokyklos bendruomenės, kurią sudaro mokiniai, jų tėvai, mokyklos personalas ir socialiniai partneriai, narių solidarumo jausmą, sudarant kuo daugiau galimybių bendrauti ir bendradarbiauti.
6. Organizuoti meilės dialogo idėją populiarinančias TV laidas, paskaitas, šventes ar renginius.
7. Pedagogų rengimo ir mokytojų profesinio tobulinimo programose sustiprinti teologines-filosofines studijas, įvesti privalomus ugdymo filosofijos ir bendravimo psichologijos modulius, mokyti ne tik komunikacijos ir dialogo kūrimo teorijos, bet ir lavinti praktinio komunikavimo su įvairaus amžiaus mokiniais įgūdžius. Ypač svarbu tobulinti mokytojų tarpasmeninius gebėjimus palaikyti meilės dialogą. Šie gebėjimai yra būtini kuriant gerus santykius su mokiniais, t. y. parodydami supratimą ir pritarimą, aktyviai įsiklausant, vengiant pasmerkimo ir kritikos, pasitelkiant parafrazę ir kitus bendravimo metodus. Patenkanti komunikacija užtikrina santykių simetriškumą, abipusį mokymąsi ir padeda vystyti partnerių komunikacinei kompetencijai.
8. Pedagoginės veiklos kokybė ir rezultatai tiesiogiai priklauso nuo komunikacinių mokytojo gebėjimų, tad

Pedagogų rengimo standartus reikėtų papildyti nauja *meilės dialogo kūrimo kompetencija*.

9. Meilės dialogo kūrimo pagrindai turi būti padedami dar šeimoje, jau

prenataliniu žmogaus vystymosi laikotarpiu, kūdikystėje ir ankstyvoje vaikystėje, tad ši tema yra aktuali ir tėvams bei turi būti integruota į Rengimo santuokai kursų turinį.

IŠVADOS

Mokytojo pašaukimo sampratai teologinis aspektas yra labai svarbus, nes suteikia jai naują buvimo meilės dialoge dimensiją, o dialogui teikia meilės ir tobulėjimo kryptį bei iškelia laisvę, kaip būtina sąlygą jam vykti. Pedagogų rengimo programų studijų turinio sustiprinimas teologinio pašaukimo modulių pagerintų meilės dialogo idėjos sklaidą tarp pedagogų.

Mokytojo pašaukimas – tai asmeninio buvimo dviejų laisvių meilės dialoge įbūtinimas tarpasmeninėje pedagoginėje ugdytojo ir ugdytinio sąveikoje. Kompetencija kurti Meilės dialogą – tai gebėjimas į tarpasmeninę pedagoginę ugdytojo ir ugdytinio sąveiką perkelti asmeninį dviejų laisvių meilės dialogą, kuris apibrėžiamas kaip teologinis pašaukimas – Dievo ir žmogaus meilės dialogas. Šio dialogo įbūtinimas teikia mokytojui profesinės veiklos įprasminimo potyrį ir įkvepia profesinio tobulumo siekį.

Gebėjimas kurti tarpasmeninį meilės dialogą yra svarbus gyvenimo visavertiško veiksnys. Mokėjimas palaikyti meilės dialogą padeda susikalbėti šeimoje, mokykloje, spręsti konfliktines situacijas, adaptuotis prie naujų sąlygų, vykdyti profesines pareigas, siekti kvalifikacijos tobulinimo. Menas kurti ir palaikyti Meilės dialogą dar nėra įtrauktas į tarpasmeninės komunikacijos dalykų mokymo (studijų) turinį.

Pedagogų rengimo standartų rengėjams rekomenduojama įtraukti į profesinio pedagogų rengimo standartų bendrąsias kompetencijas meilės dialogo kūrimo kompetenciją.

Meilės dialogas yra svarbus mokinių socializacijos, intelektualinio ir emocinio vystymosi veiksnys, padedantis padidinti mokinių gebėjimus bendrauti ir bendradarbiauti. Meilės dialogas tarp ugdytojo ir ugdytojo kuria atvirumo ir pasitikėjimo santykį, kuris padeda tobulėti, kurti objektyvius idealus ir teisingą pasaulėžiūrą, interiorizuoti vertybes, geriau įsisavinti žinias, pažinti ir suprasti save bei kitą žmogų, kurti naujas išvalgas, nuomones, pažiūras, pozicijas, vertinti įvairias gyvenimo sritis iš kitos perspektyvos ir kt.

Šiuo metu susistemintų, specialiai Meilės dialogo įbūtinimui gerinti skirtų priemonių pedagogų rengimo studijų programose nėra numatyta. Šį trūkumą gali padėti sumažinti kompetencijos kurti Meilės dialogą suteikimas šių programų absolventams. *Pedagogų rengimo studijų programų komitetams rekomenduojama* įvesti į šias programas atskirą, specialiai Meilės dialogo įbūtinimui gerinti skirtą modulį – „Meilės dialogo kultūros edukologija“.

Orientuojantis į kompetencijos kurti Meilės dialogą suteikimą jau dirbantiems pedagogams, *pedagogų kvalifikacijos centrų darbuotojams* rekomenduojama pa-

rengti atskirą, pedagogams skirtą kvalifikacijos tobulinimo modulį. Pagal šį modulį būtų rengiami pedagogai, galintys dėstyti profesinio rengimo įstaigose specialų dalyką, skirtą suteikti Meilės dialogo kūrimo kompetenciją.

Profesinio rengimo mokslininkams tyrėjams, sprendžiantiems fundamentalias paradigmines pedagogų rengimo srities

Literatūra ir nuorodos

- ¹ Emanuelis Munjė, *Personalizmas*. Vilnius: Pradai, 1996, p. 94.
- ² Zygmunt Bauman, *Globalizacija – pasekmės žmogui*. Vilnius: Strofa, 2002, p. 28.
- ³ *Naujieji pasaulimai naujajai Europai*. Popiežiškoji dvasinių pasaulimų globos draugija, *Bažnyčios žinios*. Kaunas: Bažnyčios žinios, 1999, sk. 13, <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/nauji_pasaukimai.html>
- ⁴ Jonas Paulius II, *Pastores dabo vobis*. Vilnius: Aidai, 1996, sk. 36. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/ap_paraginimai/pastores_dabo_vobis.html>
- ⁵ *Katalikų Bažnyčios katekizmas*. Lietuvos Vyskupų Konferencija. Kaunas: LKB TTK leidykla. 2003, sk. 1604. Prieiga per internetą: <<http://katekizmas.lt/kbk1996p2003/index.html>>
- ⁶ Benediktas XVI, *Dialog miłości i dialog prawdy uczniów Chrystusa*. 17 XI 2006 – Przemówienie Benedykta XVI do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijań. Prieiga per internetą: <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/przemowienia/jednosc_chrz_17112006.html>
- ⁷ Žr. *Naujieji pasaulimai naujajai Europai*. Popiežiškoji dvasinių pasaulimų globos draugija.
- ⁸ Benediktas XVI. Popiežiaus Benedikto XVI žinia XXII Pasaulinės jaunimo dienos proga, *Bažnyčios žinios*. Kaunas: Bažnyčios žinios, Nr. 4, 2007, p. 4.
- ⁹ Jonas Paulius II, *Pastores dabo vobis*. Vilnius: Aidai, 1996, sk. 36. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/ap_paraginimai/pastores_dabo_vobis.html>
- ¹⁰ Žr. Antanas Maceina, *Dievas ir laisvė*. Religijos filosofijos studija, 1985. Prieiga per internetą: <<http://maceina.lt/pdf/dievasirlaisve.pdf>>
- ¹¹ Žr. Antanas Maceina, *Pedagoginiai raštai*. Kaunas: Šviesa, 1990.
- ¹² Victor Emil Frankl, *Žmogus ieško prasmės*. Iš vokiečių k. vertė A. Merkevičiūtė, iš anglų k. – Z. Ardickas. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997, p. 102.
- ¹³ Fabio Ciardi, *Sekti Jėzų. Atsiliepiamas į pašaukimą*. Kaunas: Gyvieji akmenėliai, 2005, p. 10.
- ¹⁴ Eugenijus Danilevičius, Profesinio pašaukimo identifikavimo kompetencijos ugdymas – asmenybės tiesos apie save pažinimo prielaida, *Logos*, Nr. 76, 2013, p. 94.
- ¹⁵ Eugenijus Danilevičius, Teologinio pašaukimo suvokimo svarba profesinės veiklos įprasminimui, *Soter*, Nr. 26, 2008, p. 63.
- ¹⁶ Antanas Šerkšnas, *Mokyklinė bendruomenė*. Kaunas: „Šviesos“ spaustuvė, 1939, p. 112.
- ¹⁷ Rimantas Laužackas, *Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos*. Kaunas: VDU, 1999, p. 41.
- ¹⁸ Dalia Marija Stančienė, Juozas Žilionis, „Dialogo struktūros ir genezė“. *Pedagogika*, t. 84, 2006, p. 45.
- ¹⁹ Martin Buber, *I and Thou*. Edinburg, T. & T. Clark, 1937. Prieiga per internetą: <<http://www.tjdonovanart.com/Martin%20Buber%20-%20I%20And%20Thou%20%28c1923%20127P%29.pdf>>
- ²⁰ Lilija Duoblienė, Dorinio ugdymo Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose metodologiniai orientyrai, *Acta Paedagogica Vilnensia*, Nr. 18, 2007, p. 29.
- ²¹ Ten pat.